

O KRESŤANSKEJ DEMOKRACII
RADOSLAV ŠTEFANČÍK
JÁN FABIČOVIC

O KREŠŤANSKEJ DEMOKRACII

RADOSLAV ŠTEFANČÍK

JÁN FABIČOVIC

DIELO A VŠETKY ČASTI SÚ CHRÁNENÉ AUTORSKÝMI PRÁVAMI.

JEHO POUŽITIE BEZ SÚHLASU KONRAD-ADENAUER-STIFTUNG E.V. NIE JE DOVOLENÉ.

TO PLATÍ PREDOVŠETKÝM PRE KOPÍROVANIE, PREKLADY, UKLADANIE NA MIKROFILMY,
ELEKTRONICKÉ ARCHIVOVANIE A SPRACOVANIE.

ODBORNÁ SPOLUPRÁCA: MATTHIAS BARNER · AGÁTA PEŠKOVÁ · IVAN ŠIMKO · GABRIELA TIBENSKÁ

JAZYKOVÁ KOREKTÚRA: JARMILA BRIDOVÁ

FOTOGRAFIE © KAS/PETER BOUSERATH (10, 22, 32) · ARCHÍV KDH (44)

© RADOSLAV ŠTEFANČÍK · JÁN FABIČOVIC

© KONRAD-ADENAUER-STIFTUNG E.V., 2018

ISBN 978-80-570-0072-3

ÚVODNÉ SLOVO

Kresťanskí demokrati už niekoľko desaťročí ovplyvňujú politický vývoj v Európe a od roku 1989 výrazne prispeli aj k formovaniu demokracie a právneho štátu na Slovensku. Kresťanskodemokratické strany patria k prirodzenej súčasťi straníckych systémov európskych demokracií. Napriek tomu je ich hodnotové smerovanie mnohými ľuďmi často interpretované jednotvárne, pretože hodnoty kresťanskej demokracie sa mylne zužujú len na inštitúcie ako rodina alebo náboženstvo.

Svet kresťanskej demokracie je však oveľa pestrejší a práve hodnotovú bohatosť tohto ideového prúdu predstavujeme v našej publikácii. Kresťanská demokracia by totiž nebola ničím bez slobody, solidarity, subsidiarity, spravodlivosti, právneho štátu, sociálneho trhového hospodárstva a liberálnej demokracie.

V tejto publikácii, s pomocou niektorých dobových dokumentov a myšlienok osobností s mimoriadnym vplyvom na formovanie európskej kresťanskej demokracie, vysvetľujeme základné princípy, historické formovanie európskych i slovenských kresťanských demokratov.

AUTORI

PREDSLOV ALOJZA HLINU, PREDSEDU KDH

Keď sa prejdete po Slovensku alebo aj po hociktovej inej krajine Európskej únie, uvidíte množstvo kostolných veží. Kostolné veže sú majákom našej európskej kresťanskej civilizácie. Jasne oznamujú, aký je duchovný základ Európy, aký je civilizačný základ Európy.

Kresťanskí demokrati položili základy Európskej únie. Kresťanskí demokrati ju teraz držia pokope a práve kresťanskí demokrati rozhodnú aj o jej budúcom smerovaní.

Zachytil som zvláštny výrok, že demokracia je možná iba tam, kde sú dobré klimatické podmienky. Dôležitejšie sú však civilizačné vzorce, duchovný rozmer v danom spoločenstve a v danom kraji. Demokracii sa darí hlavne tam, kde sú kresťania. Majú k nej pozitívny, ba až citový vzťah. Po stáročia čakajú na biely dym zo Sixtínskej kaplnky oznamujúci voľbu pápeža, ktorý je volený v tajnom hlasovaní. Voliť a byť volený je jedným zo základných princípov demokracie a kresťania ho uznávajú.

Kresťanskodemokratické strany sú dôležité pre Európu, pre Slovensko, pre stabilitu a udržateľnosť politického systému.

Kresťanskodemokratické strany si nepýtajú bianko šek od voliča. Pri voľbe týchto strán volič vie, ako bude strana postupovať v základných hodnotových otázkach. Konanie kresťanskodemokratických strán je predvídateľné a konzistentné.

Kostolné veže sú majákom európskej civilizácie. Civilizácie, ktorá sa vyvíja, ale rešpektuje a čerpá poznanie z minulosti. Zmeny sa majú diať nielen preto, aby sa diali. Zmena nielen pre zmenu, ale najmä preto, že pomôže k rozvoju našej civilizácie, k skvalitneniu života našich občanov, k stabilite a mieru. Takéto zmeny majú zmysel. Maják je majákom vtedy, keď v ňom svieti svetlo. Kostol plní svoju úlohu, keď sa v ňom zhromažďujú ľudia nie preto, aby si ho fotili, ale preto, aby v ňom praktizovali svoju vieru. Kresťanská politika má zmysel, ak je skutočná, úprimná, ľudská a spravodlivá. Občania majú vyššie nároky na kresťanských demokratov. To, čo odpustia iným politikom, kresťanským nedokážu.

Európa je položená na kresťanskom civilizačnom základe a kresťanských hodnotách. Preto potrebuje kresťanskodemokratické strany a Slovensko Kresťanskodemokratické hnutie – KDH.

ALOJZ HLINA

PREDSEDA KRESŤANSKODEMOKRATICKÉHO HNUTIA

„Naša politika sa obracia na všetkých ľudí zo všetkých vrstiev a skupín. Naša politika spočíva na kresťanskom chápaní človeka a jeho zodpovednosti pred Bohom. Pre nás je človek Božie stvorenie a nie posledná miera všetkých vecí. Vieme o mylnosti človeka a hraniciach politického konania. Zároveň sme presvedčení, že človek je povoláný a usposobený k eticky zodpovednému formovaniu sveta. Vieme, že z kresťanskej viery ešte nemožno odvodiť určitý politický program, ale kresťanské poňatie človeka nám dáva etický základ pre zodpovednú politiku. [...] Sme otvorení každému, kto súhlasí s dôstojnosťou a slobodou všetkých ľudí. To je základ pre spoločné konanie tak kresťanov, ako aj nekresťanov v Kresťanskodemokratickej únii. [...]

Základom nášho politického konania je kresťanské chápanie človeka a z neho odvodené hodnoty slobody, solidarity a spravodlivosti. Tieto základné hodnoty sa navzájom potrebujú a zároveň obmedzujú. Žiadna hodnota nespĺňa svoj zmysel bez ďalších dvoch. Ich vzájomné vyváženie je jadrom politickej diskusie. Tieto tri základné hodnoty nie sú, podobne ako nedeliteľné základné ľudské práva, obmedzené štátnymi hranicami a sú záväznou podstatou našej zahraničnej politiky.“

CDU – PROGRAMOVÉ ZÁSADY „SLOBODA V ZODPOVEDNOSTI“
5. STRÁNICKY SNEM, 20. – 23. FEBRUÁR 1994, HAMBURG

ČO JE KREŠŤANSKÁ DEMOKRACIA?

Krešťanskou demokraciou sa označuje ideovo-politický prúd spojený s prevažne pravicovými politickými stranami. Hodnoty krešťanskej demokracie vychádzajú zo sociálneho učenia krešťanských cirkví. Základom tohto učenia je obraz človeka ako Božieho stvorenia, ktorému prináleží dôstojnosť, rozmanitosť, rovnocennosť a hodnoty ako sloboda, demokratické spolurozhodovanie a sociálna spravodlivosť. V krešťanskodemokratickej perspektíve vystupuje človek ako jedinečná bytosť, ktorá aktívnym spôsobom formuje spravovanie vecí verejných.

Človek je síce individuum s neodňateľnými právami, ale jeho sociálna podstata sa stáva realitou len vtedy, keď žije s inými ľuďmi. Boh chce človeka uprostred spoločnosti. Len v spoločenstve iných ľudí môže jednotlivec rásť a rozvíjať sa. Krešťanská demokracia tak potvrdzuje a rozvíja právo človeka na aktívne, rovnocenné a zodpovedné formovanie spoločnosti a politiky.

Krešťanská demokracia vychádza zo slobody a zodpovednosti, preto za jediný možný politický systém uznáva slobodný a právny poriadok. Prípadné politicko-ekonomické zmeny sa majú uskutočňovať postupným a hlavne ústavným spôsobom, nie násilnými prevratmi. Krešťanskí demokrati, inšpirovaní krešťanskou sociálnou náukou, sa usilujú o spoločné dobro všetkých.

LUDWIG ERHARD A KONRAD ADENAUER

**HODNOTY KREŠŤANSKEJ
DEMOKRACIE**

„Hlásime sa k dôstojnosti človeka. Dôstojnosť a život človeka – aj nenarodeného – sú nedotknuteľné. Dôstojnosť človeka ostáva nezávislá od úspechov alebo neúspechov a je nedotknuteľná úsudkom iného človeka. Každú ľudskú bytosť rešpektujeme ako jedinečnú. Človek je stvorený pre slobodný rozvoj v spoločenstve iných ľudí. [...] Človek je slobodný. Ako morálna bytosť by mal rozhodovať a konať rozumne a zodpovedne. Ten, kto požaduje slobodu pre seba, musí ju uznať aj pre iných. Sloboda iných ľudí podmieňuje a ohraničuje slobodu každého jednotlivca. Sloboda zahŕňa právo a povinnosť. Úlohou politiky je zabezpečovať ľuďom nevyhnutný priestor slobody. [...] Zákon, ktorý chráni osobnú dôstojnosť človeka, zaručuje slobodu a spravuje riadne a pokojné spolunažívanie ľudí. Realizácia slobody si vyžaduje sociálnu spravodlivosť. Podmienky, v ktorých človek žije, nesmú stáť slobode v ceste. [...] Sloboda sa realizuje prostredníctvom vlastnej zodpovednosti a spoluzodpovednosti v praktickom živote. Občan by mal zažívať a uskutočňovať slobodu v rodine, susedstve, práci, vo voľnom čase, ako aj vo svojej obci a štáte. Mal by voliť a rozhodovať, participovať a nieť spoluzodpovednosť. Len tí, ktorí sú slobodní, môžu prevziať zodpovednosť a len tí, ktorí konajú zodpovedne, si uchovávajú šancu na slobodu.“

CDU – PROGRAMOVÉ ZÁSADY „SLOBODA, SOLIDARITA, SPRAVODLIVOSŤ“
26. STRANÍCKY SNEM, 23. – 25. OKTÓBER 1978, LUDWIGSHAFEN

SLOBODA

Kresťanská demokracia vyznáva základné ľudské práva a slobody. Právo na život i fyzickú integritu človeka a politické slobody jednotlivca patria medzi hodnotové priority kresťanskej demokracie. Pod slobodou kresťanskí demokrati rozumejú slobodu prejavu, vyznania, zhromažďovania, združovania, slobodu tlače, slobodné vyznávanie náboženstva, ako aj aktívne a pasívne volebné právo. Z ekonomickej perspektívy kresťanskí demokrati zastávajú právo vlastníť súkromný majetok, slobodu voľného pohybu kapitálu, služieb a pracovnej sily, ako aj slobodný výber povolania.

Sloboda jedného človeka nesmie obmedzovať slobodu iného jednotlivca. Tkvie v zodpovednosti za seba i druhých. Človek sa nesmie stať prostriedkom cudzích záujmov. Kresťanskí demokrati veria v dôstojnosť každého človeka.

Zárukou slobody je (vymožiteľné) právo. Preto kresťanskí demokrati presadzujú princípy liberálnej demokracie, právneho štátu a podporujú trhové hospodárstvo založené na princípe solidarity.

„Solidarita znamená byť tu jeden pre druhého, pretože na tento princíp ľudského spolunažívania je odkázaný tak jednotlivec, ako aj celá spoločnosť. Solidarita spája ľudí a je základom každého ľudského spoločenstva. Je prejavom sociálnej prirodzenosti človeka. Spoločenstvo je tu pre človeka. Človek má nárok na osobnú podporu a pomoc. To je jeho právo na solidaritu. Jednotlivec je tu však aj pre spoločenstvo. To je jeho solidárna povinnosť [...] Na myšlienke solidarity je založené aj sociálne zabezpečenie. Riziká, ktoré jednotlivec nedokáže prekonať sám, sa majú riešiť spoločne. Sociálne zabezpečenie tu nie je na to, aby ním bola poskytovaná almužna alebo akési anonymné zabezpečenie, ale sociálnym zabezpečením je potvrdené právo na ochranu a bezpečnosť. Každý človek prispieva svojou prácou a výkonmi na to, aby sa spoločenstvo všetkých mohlo postaviť za každého jednotlivca. Sociálne zabezpečenie má uspokojujúci a oslobodzujúci účinok. Solidarita zakazuje zneužívanie systému sociálneho zabezpečenia. [...] Sociálne trhové hospodárstvo má svoj duchovný základ v kresťanskom obraze človeka a jeho vzťahu k myšlienke zodpovednej slobody. Rámec sociálneho trhového hospodárstva bol koncipovaný tak, aby v období industrializácie vytvoril túto slobodu pre každého, ako aj vedomie spoluzodpovednosti a ochotu zdieľať zodpovednosť za blížneho a všeobecné blaho.“

CDU – PROGRAMOVÉ ZÁSADY „SLOBODA, SOLIDARITA, SPRAVODLIVOSŤ“
26. STRANÍCKY SNEM, 23. – 25. OKTÓBER 1978, LUDWIGSHAFEN

SOLIDARITA A SOCIÁLNE TRHOVÉ HOSPODÁRSTVO

Sloboda, ak neberie ohľady na menej úspešných, na celé spoločenstvo a jeho životné prostredie, stáva sa krutou a neľudskou. Solidarita je princípom vzájomnej zodpovednosti jednotlivca a spoločnosti. Vychádza z kresťanskej tradície starosti o blížneho. V podmienkach sociálneho trhového hospodárstva hovoríme o pomoci tým ľuďom, ktorí z rôznych dôvodov nie sú viac aktívni na pracovnom trhu. Napriek rôznemu sociálnemu postaveniu, ľudská dôstojnosť musí byť vždy zachovaná. Prijímanie štátnej pomoci predpokladá vlastnú zodpovednosť, osobnú iniciatívu i občiansku aktivitu.

Existencia solidárneho systému je základom sociálneho trhového hospodárstva. Slobodný trh je motorom ekonomického rastu a zvyčajne najspravodlivejšie zabezpečuje prerozdelenie bohatstva. Úlohou štátu v sociálnom trhovom hospodárstve je vyrovnávať negatívne dopady voľného trhu, najmä reguláciou monopolov, ochranou práv zamestnancov a spotrebiteľov a pod.

Kresťanskí demokrati myslia aj na solidaritu s budúcnymi generáciami: politické rozhodnutia nemožno robiť na úkor detí a vnúchat. Rovnako dôležitá je solidarita na medzinárodnej úrovni. Bez nej nemožno odstrániť chudobu vo svete.

„Základom spravodlivosti je rovnosť všetkých ľudských bytostí v ich dôstojnosti a slobode, bez ohľadu na moc, úspech alebo zlyhanie jednotlivca. Spravodlivosť znamená rovnaké práva pre všetkých, vrátane tých, ktorým je potrebné pomáhať pri výkone ich práv. Zákon chráni pred svojvoľnosťou a zneužitím moci. Zákon tiež umožňuje slobodu pre slabších. Spravodlivosť poskytuje každému rovnakú príležitosť slobodne sa rozvíjať a prebrať zodpovednosť tak za seba, ako aj za ostatných. Spravodlivosť príležitostí je nevyhnutným doplnkom rovnosti pred zákonom. Mala by dať každému šancu rozvíjať sa v podmienkach rovnakej slobody tak odlišne, ako to len zodpovedá osobnej povahe jednotlivca. K tomu patrí v prvom rade spravodlivý prístup ku všetkým vzdelávacím inštitúciám za predpokladu kompenzácie nepriaznivých predpokladov. Spravodlivosť príležitostí sa týka aj spolurozhodovania a spoluzodpovednosti, rovnako používania pre život dôležitých tovarov a nadobúdania osobného majetku. [...] Spravodlivosť zahŕňa uznanie osobného úsilia a výkonu. Každý by mal mať možnosť zlepšovať a formovať svoje životné podmienky prostredníctvom vlastného nasadenia. [...] Absolútna spravodlivosť nie je dosiahnuteľná. [...] Sme však presvedčení, že pokrok je možný, preto sa oplatí neustále pracovať na zlepšovaní pomerov.“

CDU - PROGRAMOVÉ ZÁSADY „SLOBODA, SOLIDARITA, SPRAVODLIVOSŤ“
26. STRANÍCKY SNEM, 23. - 25. OKTÓBER 1978, LUDWIGSHAFEN

SPRAVODLIVOSŤ A PRÁVNÝ ŠTÁT

Všetci muži a ženy sú stvorení na Boží obraz, z ktorého pramení ich neodňateľná dôstojnosť. Preto sú si všetci ľudia rovní a zasluhujú si rovnaké práva a zaobchádzanie. Nikto nesmie byť pre svoje presvedčenie, vieru, funkciu, pôvod alebo pre iné dôvody uprednostnený alebo naopak znevýhodnený pred zákonom. Spravodlivosť možno dosiahnuť tak, že každý človek dostane rovnakú príležitosť na svoj individuálny rozvoj podľa svojich vlastných želaní a schopností. Rovnosť príležitostí má byť dosiahnutá predovšetkým v oblasti vzdelávania a v sociálnej politike.

Právny štát je pre kresťanských demokratov kľúčovou hodnotou. Len v štáte, kde si reprezentanti moci ctia zákony možno odstrániť korupciu, a tak dosiahnuť prosperitu.

Spravodlivú spoločnosť nemožno dosiahnuť tzv. politikou hrubých čiar. Preto súčasťou kresťanskodemokratickej tradície je aj snaha o vyrovnanie sa so zločinmi totalitných režimov.

„Realizácia slobody si vyžaduje usporiadanie života podľa princípu subsidiarity. Preto sa musí štát zriecť úloh, ktoré môžu lepšie plniť menšie spoločenstvá. Čo môže občan vykonať samostatne, v rodine a v dobrovoľnej interakcii s inými, by malo byť vyhradené pre neho. Zásada subsidiarity sa uplatňuje aj medzi malými a väčšími spoločenstvami, medzi slobodnými združeniami a štátnymi inštitúciami. [...] Solidarita a subsidiarita patria k sebe. Štát má v rámci možností povzbudzovať občana k vlastnej iniciatíve a svojpomoci. K solidarite patrí osobný príspevok človeka človeku. V období, kedy technika a materiálne statky ovplyvňujú naše životy, trpí čoraz viac ľudí na nedostatok ľudského spolunažívania a pomoci. Na túto skutočnosť je potrebné reagovať sociálnou pomocou. [...]

Hlásime sa k federalizmu ako k hlavnému modelu usporiadania vzťahov medzi európskymi štátmi. Tento model spočíva na vzájomnom rešpektovaní národov. Uľahčuje dosiahnuť jednotu a uchovať ju v rozmanitosti. Zabezpečuje deľbu a kontrolu moci podľa princípu subsidiarity. To znamená: čo je možné lepšie rozhodnúť, vykonať a kontrolovať na úrovni obcí, regiónov a štátov, malo by to byť vyhradené pre konkrétnu úroveň.“

CDU – PROGRAMOVÉ ZÁSADY „SLOBODA, SOLIDARITA, SPRAVODLIVOSŤ“
26. STRANÍCKY SNEM, 23. – 25. OKTÓBER 1978, LUDWIGSHAFEN

SUBSIDIARITA

Subsidiaritu možno definovať ako pravidlo, podľa ktorého má byť problém vyriešený na tej úrovni, na ktorej vznikol. Štát má byť aktivovaný len vtedy, pokiaľ iné, nižšie úrovne rozhodovania, nie sú schopné problém dostatočne a zodpovedne vyriešiť. Problémy majú byť, pokiaľ je to možné, vyriešené jednotlivcom alebo najmenšími skupinami, prípadne najnižšími zložkami príslušnej organizácie. Iba ak to nie je možné a pokiaľ panuje všeobecný súhlas, majú byť do rozhodovania zapojené väčšie skupiny (rodiny alebo spoločné domácnosti), vyššie organizačné úrovne (obce, mestá, regióny) a až na konci stojí štát, prípadne nejaká supranacionálna organizácia (Európska únia). Kresťanskí demokrati považujú subsidiaritu za jednu zo svojich hlavných hodnotových priorít, pretože realizuje slobodu v praxi a motivuje človeka k vlastnej iniciatíve. Človek nemá byť pasívnym prijímateľom pomoci, ale aktívnym účastníkom pri riešení každodenných problémov. Tento koncept minimalizuje úlohu štátu. Nie štát, ale v prvom rade človek, rodina a obec majú byť primárnymi spoločenskými aktérmi. Štát nemá zasahovať do záležitostí, ktoré je schopný vyriešiť jednotlivec, prípadne menšie spoločenstvo ľudí.

„Manželstvo a rodina sa ukázali ako najodolnejšie a najtrvácnejšie formy ľudského spolužitia. Sú základom našej spoločnosti a nášho štátu. Stoja pod osobitnou ochranou nášho ústavného poriadku. Ani štát, ani iné spoločenské formy života ich nemôžu nahradiť. Rodina je ako životné a výchovné spoločenstvo, prvým a najdôležitejším miestom individuálnej istoty a sprostredkovania zmyslu života. [...] Rodina je prvým a najdôležitejším výchovným spoločenstvom pre dieťa, pretože práve prvé roky života ovplyvňujú jeho celý život. Každé dieťa má právo na svoju rodinu, na osobnú pozornosť, podporu a lásku rodičov, pretože od výchovy v rodine závisí vývoj rečových schopností i uvažovania, osobná samostatnosť a schopnosť žiť v spoločnosti, ako aj zmysel pre hodnoty a zodpovednosť. [...] V trvalom zväzku by mali byť rodičia pre deti partnermi. Kto sa rozhodne pre deti, preberá na seba zodpovednosť a povinnosti, ktorých sa nemožno zbaviť. Výchova zakazuje autoritársky prístup, vyžaduje si však autoritu, ktorá je založená na zrelom veku a skúsenostiach. Autorita je o to presvedčivejšia, čím viac je založená na príkladoch zo spoločného života.“

CDU – PROGRAMOVÉ ZÁSADY „SLOBODA, SOLIDARITA, SPRAVODLIVOSŤ“

26. STRANÍCKY SNEM, 23. – 25. OKTÓBER 1978, LUDWIGSHAFEN

RODINA A RODINNÁ POLITIKA

Rodina je prirodzené ľudské spoločenstvo. Je základnou bunkou spoločnosti. Štát a iné umelé spoločenstvá sú povolané jej slúžiť. Podľa kresťanských demokratov má štát v duchu subsidiarity v čo najväčšej miere rešpektovať autonómiu rodiny.

Rodina je prostredím vzájomnej dôstojnosti a dôvery, v ktorom sa formujú celoživotné predstavy dieťaťa o svete. Rodičia majú najvyššiu zodpovednosť za výchovu detí. Funkčná rodina je najlepším prostriedkom na predchádzanie a často aj riešenie sociálnych problémov.

Úlohou rodinnej politiky je vytvárať vhodné prostredie pre život rodín. Kresťanskí demokrati sa usilujú o spoločnosť, ktorá praje deťom. Rodiny s deťmi nemôžu upadať do chudoby.

Rodina je všade tam, kde rodičia preberú zodpovednosť za deti a deti za rodičov. Mimoriadnu pozornosť venujú kresťanskí demokrati podpore solidarity medzi generáciami, ochrane tehotných žien, deťom pred narodením, seniorom, zosúladeniu rodinného a pracovného života a uznaniu neplatenej práce. Investícia do rodiny je investíciou do budúcnosti spoločnosti. Ak bude súdržná rodina, bude súdržná a solidárna aj celá spoločnosť.

LUDWIG ERHARD

**FORMOVANIE
KREŠŤANSKEJ DEMOKRACIE
VO SVETE**

„Je povinnosťou zamestnávateľov ponechať robotníkovi pokoj a čas, ktorý postačuje na vykonanie náboženských povinností; nevystavovať ho pokušeniam, ktoré by ho mohli pokaziť a nebezpečenstvám pohoršenia; neodvážať ho od rodinného ducha a od záľuby v sporení; nenútiť ho k prácam, ktoré sú neprimerané jeho silám a nevhodné pre jeho vek a pohlavie. Tou najdôležitejšou z ich povinností je dať každému spravodlivú odmenu. Rozhodovať o nej na základe spravodlivosti je podmienené mnohými okolnosťami, avšak vo všeobecnosti nech si kapitalisti a zamestnávatelia pamätajú, že ani božské, ani ľudské zákony nedovoľujú pre vlastný prospech utláčať núdznych a nešťastných a zarábať na biede blížneho. Odoprieť spravodlivú mzdu je taký ťažký hriech, že volá po pomste pred Božím pohľadom. „Hľa, mzda, ktorú ste zadržali robotníkom, (...) kričí. A (tento) krik... došiel k sluchu Pána zástupov.“ Napokon je povinnosťou zamestnávateľov neškodiť drobným úsporám robotníka ani násilím, ani podvodmi, ani otvorenou či zahalenou úžerou. Táto povinnosť je o to prísnejšia, o čo slabším a bezbrannejším je robotník a posvätnjším jeho drobný majetok.“

PÁPEŽ LEV XIII.: RERUM NOVARUM: O ROBOTNÍCKEJ OTÁZKE (1891)

POČIATKY KRESŤANSKEJ DEMOKRACIE

Myšlienky kresťanskej demokracie sa začali formovať v období Francúzskej revolúcie v roku 1789 ako reakcia na rastúcu sekularizáciu a protikresťanský zameraný politický trend. Výraz *démocratie chrétienne* mal pôvodne náboženský význam, postupne sa však rozrástol aj do sociálnej a politickej oblasti. Výraznú úlohu v tomto procese zohral pápež Lev XIII. so svojím sociálnym spisom *Rerum Novarum: O robotníckej otázke*.

Lev XIII. sa v spise negatívne vymedzil proti rastúcemu vplyvu socialistických a liberálnych hnutí. Zrušenie súkromného vlastníctva a prevod individuálneho majetku do rúk verejnosti považoval nielen za všeobecne protiprávne a v rozpore s prirodzeným právom, ale išlo by o rozhodnutie poškodzujúce tak vlastníkov a zamestnávateľov, ako aj robotnícku vrstvu.

Hoci pápež v encyklike *Rerum Novarum* priamo nevyzval robotníkov, aby na presadenie sociálno-etických cieľov zakladali konfesiónálne politické strany, jej uverejnenie vyvolalo viaceré politické aktivity katolíkov, ktoré napokon viedli k rozmachu silného stranícko-ideového smeru - politického katolicizmu a neskôr kresťanskej demokracii.

„Organický rast nemeckého národného spoločenstva je založený na solidarite všetkých tried a povolání. Strana Centrum chce prirodzenú pospolitosť rozvíjať v duchu kresťanskosociálnej koncepcie života smerom k silnému zmyslu pre spoločenstvo. Strana Centrum zásadne odmieta triedny boj a triednu vládu, naopak má záujem o rozvoj sociálnych hybných síl profesijného myslenia a profesijného spoločenstva. [...] Strana Centrum chce viesť hospodársku a sociálnu politiku v rovnakom kresťanskospoločenskom duchu a v úzkom vzájomnom prepojení. Konečným cieľom hospodárstva musí byť človek a jeho vyššia životná úloha. Preto by ľudská dôstojnosť a mravný charakter práce nikdy nemali byť obetované čisto ekonomickým účelom. [...] Strana Centrum trvá na existencii súkromného vlastníctva a má záujem, aby počet vlastníkov súkromného majetku neustále rástol. Uznáva ekonomický význam slobodného podnikania. Za rovnako dôležité považuje zabezpečiť radosť z práce a rast pracovného výkonu zamestnancov. Preto chce zabezpečiť spolurozhodovanie zamestnancov a umožniť zdieľanie zisku a vlastníctva.“

PROGRAMOVÉ ZÁSADY NEMECKEJ STRANY CENTRUM (1922)

ROZMACH MYŠLIENOK POLITICKÉHO KATOLICIZMU

Politickým katolicizmom sa označovala ideológia vychádzajúca z vierouky rímskokatolíckej cirkvi. Jej primárnym cieľom bolo presadiť politické záujmy katolíkov. V druhej polovici 19. storočia našla odozvu vo viacerých európskych štátoch.

Na území dnešného Nemecka boli politické aktivity katolíkov zaznamenané už v prvej polovici 19. storočia. Po ukotvení práva na slobodné zhromažďovanie bolo založených viacero katolíckych združení. Rozličné politické aktivity vyústili v roku 1870 do založenia politickej strany s názvom Centrum. V programovom dokumente z roku 1871 predstavitelia strany podporili spolkový charakter ríše, rozvoj morálneho a materiálneho blaha všetkých spoločenských vrstiev, prízvukovali garanciu občianskych a náboženských slobôd a obzvlášť ochranu práv katolíckych a protestantských spoločenstiev pred štátnymi zásahmi.

Až do roku 1933 bola strana Centrum najdôležitejším predstaviteľom nemeckého politického katolicizmu. Po uchopení moci nacistami bola strana pod tlakom rozpustená. Nacisti viacerých členov zatkli a poslali do koncentračných táborov. Katolícka cirkev výslovne zakázala katolíkom voliť a podporovať národných socialistov.

„Aj v kruhoch, ktoré k nám síce nepatria, ale ktoré nám nie sú nesympatické, bola položená otázka legitimacy strany založenej na ideologickej báze, v zmysle toho, či je legitímne, aby strana prijala do svojho názvu slovo „kresťanská“, a tým celému svetu zdôraznila, že ide o politickú stranu založenú na kresťanskom svetonázore. Bolo by skutočne zbytočné zas a znova vysvetľovať, čo „Kresťanskodemokratická únia“ alebo „Kresťansko-sociálna únia“ znamená. Ale keď sa človek zúčastňuje zhromaždení, na ktorých hovoria aj zástupcovia iných politických strán, počuje vždy mylné poňatie tohto pojmu. Dovoľte mi teda zopakovať v jednej vete, čo je vlastne podstatou našej strany. Pri budovaní nového politického usporiadania v Nemecku chceme vychádzať z duchovných základov, ktoré vytvorilo západoeurópske kresťanstvo v priebehu mnohých storočí. A to nielen v Nemecku, ale rovnako v Európe a vo svete. Preto sa voláme Kresťanskodemokratickou úniou. Nie azda preto, že v iných stranách kresťania nie sú, od takéhoto videnia sme vzdialení dostatočne ďaleko.“

KONRAD ADENAUER: „NÁDEJ PRE EURÓPU“. OTVÁRACÍ PREJAV NA 2. STRANÍCKOM SNEME CDU
BRITSKEJ ZÓNY V RECKLINGHAUSENE (1948)

VZNIK KREŠŤANSKODEMOKRATICKÝCH STRÁN V ZÁPADNEJ EURÓPE

Po druhej svetovej vojne začali vo viacerých štátoch západnej Európy vznikať nadkonfesionálne všeludové politické strany. Strany sa prestali orientovať výlučne na jednu sociálnu skupinu, ako to bolo v prvej polovici 20. storočia, ale posunom na ideologickej osi smerom do stredu mali záujem osloviť čo najširšiu voličskú bázu. V tomto duchu vznikali aj kresťanskodemokratické strany. Tieto subjekty nestáli len o hlasy katolíkov, ale o každého voliča, ktorý uznáva kresťanské duchovné dedičstvo Európy. Práve tento typ strán zaznamenal v prvých povojnových rokoch mimoriadny úspech a prispel tak výrazne k demokratizácii a neskôr k integrácii západnej Európy.

Medzi najvýznamnejšie európske kresťanskodemokratické strany patrí aj nemecká Kresťanskodemokratická únia (CDU). Vznikla po druhej svetovej vojne ako spojenie spontánne založených regionálnych kresťanskodemokratických zoskupení a hneď v prvých povojnových voľbách do Spolkového snemu zvíťazila. Prvým spolkovým kancelárom sa tak stal predseda CDU Konrad Adenauer (1876 - 1967).

„Utečeneckú krízu nezvládne žiadny štát samostatne, ani ten najväčší členský štát Európskej únie. Hoci mnohí nesúhlasia s mojimi názormi, chcel by som tu povedať, že veľmi som obdivoval Angelu Merkelovú počas utečeneckej krízy. Je jednoduchšie pritakávať populistom, ako sa im postaviť. Mne je však milší spolkový kancelár, ktorý sa nielenže postaví populistom do cesty, ale rovnako im oponuje tam, kde ide o fundamentálne hodnoty. A presne to urobila Angela Merkelová. [...] Politika a Európa, to je spojenie rozumu a citu. Tí, ktorí vnímajú Európu len cez rozum, ako čisto racionálny proces, nepochopili to podstatné, nepochopili základný element európskeho zjednotenia. V Európe je však potrebný aj cit. Nemali by sme sa ostýchať hovoriť o Európe s citom. [...] Aj v otázke utečencov je potrebné zapojiť tak rozum, ako aj cit. Som presvedčený, že solidarita musí zostať v Európe živým princípom. A keď ľudia utekajú pred hladom a chudobou, pred vojnou, pred mučením, pred násilím, potom je práve Európa miestom, kde títo ľudia nájdu útočisko. To patrí k európskej DNA. My tu sme preto, aby sme pomohli tým, ktorí si nevedia pomôcť sami. Ale musíme to robiť správne. Potrebujeme ochranu vonkajších hraníc a európskych pobreží.“

JEAN-CLAUDE JUNCKER, PREDSEDA EURÓPSKEJ KOMISIE

9. 11. 2016, BERLÍN

EURÓPSKA RODINA KREŠŤANSKODEMOKRATICKÝCH STRÁN

Krešťanskodemokratické strany sú v európskych štátoch pevnou súčasťou straníckych systémov. Dôležitú úlohu zohrávajú v Nemecku (CDU, CSU), Rakúsku (ÖVP), Švajčiarsku (CVP), Holandsku (CDA), Belgicku (CD&V, CSP), Luxembursku (CSV/PCS), Taliansku (UdC, SVP) a v škandinávskych krajinách. Voličov si našli aj v nových demokraciách strednej Európy.

Na európskej úrovni je rodina krešťanskodemokratických strán združená v Európskej ľudovej strane (EPP). Založená bola už 8. júla 1976 v Luxemburgu. Okrem krešťanskodemokratických strán združuje aj niektoré konzervatívne strany. V Európskom parlamente tvoria krešťanskodemokratické strany najväčšiu frakciu.

Založenie EPP nadviazalo na svojich krešťanskodemokratických predchodcov, ktorých rozhodnutia formovali aj „otcovia zjednotenej Európy“ Robert Schuman, Konrad Adenauer a Alcide De Gasperi. EPP zakladá svoju politiku na hodnotách dôstojnosti človeka, slobody, solidarity, subsidiarity, právneho štátu a na rešpektovaní ľudských práv.

KONRAD ADENAUER
A ROBERT SCHUMAN, HAMBURG, 1957

ÚSPECHY KŘEŠŤANSKÝCH
DEMOKRATOV

„Svetový mier nemožno zachovať bez toho, aby sme nevyvinuli tvorivé úsilie, úmerné nebezpečenstvám, ktoré ho ohrozujú. Príspevok, ktorý môže organizovaná a žijúca Európa dať civilizácii, je nevyhnutný na zachovanie mierových vzťahov. Tým, že na seba zobralo na viac než 20 rokov úlohu bojovníka za zjednotenú Európu, sledovalo Francúzsko vždy svoj najdôležitejší cieľ - službu mieru. Zjednotenú Európu sa však nepodarilo dosiahnuť a zažili sme vojnu. Európa sa nestvorí naraz, alebo podľa jediného plánu. Bude postavená prostredníctvom konkrétnych úspechov, ktoré najprv vytvoria skutočnú solidaritu. Zbližovanie národov Európy si vyžaduje odstránenie odvekého súperenia Francúzska a Nemecka. Akýkoľvek čin, ktorý sa rozhodneme vykonať, sa musí predovšetkým týkať týchto dvoch krajín. S týmto cieľom na zreteli francúzska vláda navrhuje, aby sa začalo okamžite konať v obmedzenej, ale rozhodujúcej veci. Navrhuje, aby sa celá francúzska a nemecká výroba uhlia a ocele podriadila spoločnému Vysokému úradu ako organizácii otvorenej pre účasť ďalších krajín Európy. Spoločné využívanie výroby uhlia a ocele by malo okamžite zaistiť spoločné základy pre hospodársky rozvoj ako prvý krok k federalizácii Európy a zmeniť osudy oblastí už dlho zasvätených výrobe prostriedkov na vedenie vojen, ktorých boli najjustavičnejšími obetami.“

ROBERT SCHUMAN: PLÁN K ZJEDNOTENIU EURÓPY (SCHUMANOV PLÁN)

9. MÁJ 1950, QUAI D'ORSAY

KRESŤANSKÍ DEMOKRATI ZJEDNOTILI EURÓPU

Na začiatku európskej integrácie, ktorej výsledkom je súčasná Európska únia, stálo niekoľko dôležitých povelových politikov. Okrem nemeckého spolkového kancelára, kresťanského demokrata Konrada Adenauera, francúzskeho prezidenta Charlesa de Galla a francúzskeho podnikateľa Jeana Monneta zohral v tomto procese kľúčovú úlohu francúzsky minister zahraničných vecí Robert Schuman. Počas jeho funkčného obdobia padli najdôležitejšie mierové rozhodnutia: založenie Rady Európy, podpísanie Európskeho dohovoru o ľudských právach a vznik Severoatlantickej aliancie (NATO). K prioritám jeho mierovej politiky patrilo zmierenie medzi Nemeckom a Francúzskom, ako aj vybudovanie európskych inštitúcií za účasti Spolkovej republiky Nemecka.

Za jeden z rozhodujúcich momentov nielen zmierenia medzi Francúzskom a Nemeckom, ale v konečnom dôsledku formovania spoločnej Európy sa považuje prejav francúzskeho ministra zahraničných vecí Roberta Schumana z 9. mája 1950, v ktorom navrhol vytvoriť Európske spoločenstvo uhlia a ocele. Jeho cieľom bolo spoločné spravovanie produkcie dvoch mimoriadne dôležitých komodít pre vedenie vojny. Schuman tým sledoval záujem vyhnúť sa opakovaniu ničivých následkov vojnových konfliktov.

„Severoatlantická organizácia je spoločenstvo slobodných národov, ktoré vyjadrili svoje odhodlanie brániť spoločné dedičstvo západnej civilizácie, osobnej slobody a právneho štátu. Vzhľadom na rastúcu hrozbu, ktorú predstavujú komunistické štáty východného bloku, bola Severoatlantická organizácia nútená vybudovať vojenskú silu za účelom spoločnej obrany a bezpečnosti svojich členských štátov a napokon aj na zachovanie svetového mieru. [...] V realizácii zmlúv, ktoré podpísala Spolková republika Nemecko so štátmi slobodného sveta a vo vstupe Spolkovej republiky do Severoatlantickej aliancie vidím výraz nevyhnutnosti prekonať úzky nacionalizmus, ktorý bol v uplynulých desaťročiach pôvodom nášho nešťastia. Spoločenský pokrok musíme prispôbiť technickému vývoju, aby sme dali do poriadku sily uvoľnené týmto procesom, a tak zabránili jeho ničivým účinkom. Preto organizovanie spoločnej obrany môže byť len jedným z cieľov Severoatlantického paktu. Toto považujem za jedno z rozhodujúcich ustanovení Severoatlantického paktu, ak preambulou a článkom 2 zmluvy budú členské štáty motivované k podpore všeobecného blaha národov, k uchovávaniu ich spoločného kultúrneho dedičstva a k spolupráci v hospodárskych a kultúrnych otázkach.“

KONRAD ADENAUER: PREJAV PRI PRÍLEŽITOSTI PRIJATIA SRN ZA ČLENA NATO
PARÍŽ, 9. MÁJ 1955

UPEVNENIE DEMOKRACIE

Za jedného z najvýznamnejších kresťanských demokratov je považovaný prvý nemecký spolkový kancelár Konrad Adenauer. Obdobie medzi rokmi 1949 – 1963, počas ktorého stál na čele nemeckých vlád, sa zvykne označovať ako Adenauerova éra. Adenauer svojimi rozhodnutiami mimoriadne intenzívne ovplyvnil nielen povojnové smerovanie Nemecka, ale aj celej západnej Európy.

Adenauerovi sa počas jeho funkčného obdobia podarilo skončiť s vplyvom nacistickej ideológie a vytvoriť zo Spolkovej republiky Nemecko demokratický ústavný štát s existenciou slobodných volieb a súťaživým straníckym systémom. Na pôvodne značne zdecimovanej povojnovej ekonomike postavil úspešný systém sociálneho trhového hospodárstva zabezpečujúci blahobyt a vysokú životnú úroveň nemeckých obyvateľov.

Mimoriadne zásluhy Adenauerovej vlády sa zapísali aj v zahraničnej politike. Nemecko sa zmierilo s pôvodne znepriateleným Francúzskom, rovnako stálo pri vzniku Európskeho hospodárskeho spoločenstva a v roku 1955, len desať rokov od skončenia druhej svetovej vojny, sa stalo súčasťou Severoatlantického paktu, čím potvrdilo svoju demokratickú prozápadnú orientáciu.

„Pojem „sociálne trhové hospodárstvo“ nadobudol, a to nielen v Nemecku, všeobecnú platnosť. Dokonca ani oponenti mojej hospodárskej politiky sa viac nebránia takejto formulácii. Hospodárska politika sa však môže nazývať sociálnou len vtedy, ak hospodárskym pokrokom, zvyšovaním výkonnosti a rastúcou produktivitou vedie k spokojnosti spotrebiteľa. Najlepší spôsob, ako tento cieľ v rámci slobodnej spoločnosti dosiahnuť je a bude súťaž. Práve slobodná súťaž je nosným pilierom tohto systému. Sociálne trhové hospodárstvo ma zaväzuje venovať svoju celú pozornosť a vyhlásiť vojnu snahám o kartel, ako aj bojovať proti akémukoľvek úsiliu obmedzovať slobodnú hospodársku súťaž. [...] Podľa môjho názoru sociálne trhové hospodárstvo nezahŕňa slobodu firiem obmedzovať konkurenciu prostredníctvom kartelových dohôd. Sociálne trhové hospodárstvo v sebe obsahuje povinnosť podnikateľa získavať priazeň spotrebiteľa tým, že so svojím výkonom ob stojí v súťaži s konkurenciou. Nie štát alebo nejaký kartel má rozhodnúť o tom, kto na trhu zvíťazí, ale výlučne spotrebiteľ.“

LUDWIG ERHARD V MONOGRAFII WOHLSTAND FÜR ALLE [BLAHOBÝT PRE VŠETKÝCH].
FEBRUÁR 1957, ECON-VERLAG, DÜSSELDORF

HOSPODÁRSKY ZÁZRAK VĎAKA SOCIÁLNEMU TRHOVÉMU HOSPODÁRSTVU

Úlohou nemeckých kresťanských demokratov bolo po druhej svetovej vojne nielen ukotviť princípy demokracie, ale rovnako vytvoriť podmienky slobodnej hospodárskej súťaže. V kabinete Konrada Adenauera bol touto úlohou poverený Ludwig Erhard.

Minister hospodárstva, po odstúpení Konrada Adenauera druhý spolkový kancelár a neskôr aj predseda Kresťanskodemokratickej únie, je dnes mnohými ľuďmi považovaný za otca nemeckého hospodárskeho zázraku. Nemecký minister využil potenciál pracovnej sily Nemcov prichádzajúcich zo štátov strednej a východnej Európy, devízové rezervy z Marshallovho plánu a dopyt po výrobkoch strojárskoho priemyslu, aby naštartoval rýchly ekonomický rast. Tým dodal mnohým Nemcom po ťažkých vojnových rokoch vieru v lepšiu budúcnosť.

S Ludwigom Erhardom je navždy spojený aj výraz sociálne trhovú hospodárstvo. Pre Erharda bolo zachovanie slobodnej súťaže jednou z najdôležitejších úloh štátu založenom na liberálnom spoločenskom poriadku. Len voľná súťaž je jediným vhodným spôsobom, ako zabezpečiť spoločenský blahobyt.

„Desať rokov uplynulo od dojímavých záberov, záberov radosti a šťastia Nemcov z pádu múru, z ukončenia násilného rozdelenia nášho národa, záberov, ktoré odtiaľto, z Berlína, obleteli celý svet. Tieto dojímavé zábery dokazovali, že väčšina Nemcov na Východe a Západe ani po štyroch desaťročiach nebola pripravená prijať rozdelenie našej vlasti ako konečné historické rozhodnutie. Tieto zábery sú triumfom slobody. Vznikli v neposlednom rade preto, že ľudia vo vtedajšej NDR ukázali odvahu postaviť sa diktatúre. Nenechali sa zastrašiť hrozbami ani násilím; pokojne demonštrovali, pokiaľ múr a diktatúra nepadla. Muži a ženy, či v Lipsku, Východnom Berlíne, Drážďanoch alebo na niektorom ďalšom mieste vo vtedajšej NDR, sa postavili na stranu slobody, práva a rešpektovania ľudskej dôstojnosti. [...] Spomíname si s vďačnosťou a uznaním na mnohých ľudí, ktorí pre ľudské práva a demokraciu žili, bojovali a trpeli. Vaša odvaha a činy sú neoddeliteľnou súčasťou nemeckých dejín. [...] Dar v podobe jednotného Nemecka nás zaväzuje k tomu, aby sme hnali dopredu budovanie domu s názvom Európa. Pretože bez tejto cesty do Európy by jednota Nemecka nikdy nebola možná. Bez politiky európskej integrácie, zmierenia s našimi susedmi a odmietnutia nacionalistickej politiky 19. a 20. storočia by nedošlo k nemeckej jednote a čo je ešte dôležitejšie, neexistovala by mierová budúcnosť Nemecka v Európe.“

HELMUTH KOHL PRI PRÍLEŽITOSTI 10. VÝROČIA PÁDU BERLÍNSKEHO MÚRU
NEMECKÝ SPOLKOVÝ SNEM, BERLÍN, 9. NOVEMBER 1999

ZJEDNOTENÉ NEMECKO

Meno kresťanského demokrata Helmuta Kohla nie je spojené len s doterajším rekordom najdlhšie slúžiaceho spolkového kancelára (1982 – 1998), ale v prvom rade so zjednotením Nemecka a európskou integráciou. Helmut Kohl bol totiž viac než len tvorcom nemeckej jednoty, bol aj hnacím motorom európskej jednoty.

V období studenej vojny prispel k zmiereniu vzťahov medzi Východom a Západom. Bezprostredne po páde komunistických vlád štátov strednej a východnej Európy sa Helmutovi Kohlovi podarilo získať najvyšších predstaviteľov štyroch svetových mocností, USA, Veľkej Británie, Francúzska a ZSSR, a svoj cieľ a túžbu miliónov Nemcov – zjednotené Nemecko – vyhlásiť 3. októbra 1990 za zrealizovaný. H. Kohlovi záležalo, aby transformačný proces neprebehol úspešne len v bývalej NDR, ale bol rovnako úspešný aj v štátoch strednej Európy, vrátane Slovenska.

V zahraničnej politike sa H. Kohlovi podarilo prehĺbiť európsku integráciu. Presadzoval rozšírenie Európskej únie o nové štáty, posilnenie kompetencií Európskeho parlamentu a zavedenie spoločnej európskej meny. Aj preto mu bol udelený titul „čestného občana Európy“.

„V časoch, ako sú tieto, musíme častejšie myslieť na to, odkiaľ sme, kto sme a čo nás nesie. Zakladajúci impulz našej strany nachádza v prvom písmene skratky CDU svoje opodstatnenie, v dôstojnosti každého človeka danej od Boha, bez ohľadu na pôvod, farbu pokožky, náboženstva, pohlavia, sexuálnej orientácie, politických názorov, nezávisle od toho či tento človek je, alebo nie je telesne postihnutý. Stále ide o jedinečnú dôstojnosť každého človeka od začiatku života až po jeho koniec. S týmto zakladajúcim impulzom sme pred sedemdesiatimi rokmi vytvorili ľudovú stranu osobitného typu. Nebrala ohľad na triedy, vrstvy a náboženské hranice. To bolo a je veľkolepé na kresťanskodemokratickej idei. S týmto zakladajúcim impulzom môžeme aj v budúcnosti prekonávať rozpory a zas a znova stavať mosty. S týmto zakladajúcim impulzom sa nám v minulosti podarili mnohé veľké veci a s týmto impulzom chceme aj dnes, v tejto situácii dávať správne odpovede na veľké otázky budúcnosti. [...] Musíme urobiť všetko preto, aby v období rozličných kríz nevzišla Európa ešte slabšia. To musí byť náš priebežný cieľ. Na tom nie je nič abstraktné, je to v našom najužšom záujme, pretože Nemecku sa bude trvalo dariť dobre, len vtedy, keď sa bude dobre dariť aj Európe.“

ANGELA MERKELOVÁ, PREJAV NA 29. STRANÍCKOM SNEME CDU
6. – 7. DECEMBER 2016, ESSEN

RIEŠENIE GLOBÁLNYCH KRÍZ

Angela Merkelová ako prvá nemecká kancelárka, pôvodom z bývalého východného Nemecka, a zároveň prvá žena na čele nemeckej vlády je dôkazom, že kresťanskí demokrati myslia rovnoprávnosť mužov a žien skutočne vážne. Angela Merkelová je stelesnením modernej politiky 21. storočia. Zahraničné médiá ju viackrát vyhlásili za najvplyvnejšiu ženu sveta. A nebolo to len zásluhou toho, že stojí na čele vlády jednej z najsilnejších európskych mocností, ale v prvom rade vďaka jej schopnostiam riešiť mimoriadne ťažké konfliktné situácie a krízy. Poradila si s globálnou finančnou krízou, krízou v Grécku, ako aj migračnou krízou.

Ako jej viacerí kresťanskodemokratickí predchodcovia, aj ona vidí budúcnosť demokratických štátov v spoločnej Európskej únii. Populizmus, izolácia, protekcionizmus a delenie spoločnosti nie sú pre ňu spôsoby riešenia naliehavých problémov súčasnosti. Touto zásadou sa Angela Merkelová riadi aj pri riešení masovej migrácie od roku 2015. Ľudia v núdzi boli prijatí, ale nemecká vláda zároveň prijala opatrenia, ktoré mali nielen znížiť počet utečencov, ale zároveň aj riešiť príčiny vzniku migračných pohybov a bojovať proti nelegálnemu pašovaniu ľudí. Aj v ťažkých situáciách sa tak Angela Merkelová usiluje formovať politiku na základe kresťanskodemokratických hodnôt.

UJÚCI
ZJAZD

KREŠŤANSKO
DEMOKRATICKÉ
HNUTIE

USTANOVUJÚCI SNEM KDH V NITRE 17. FEBRUÁRA 1990

**KREŠŤANSKÁ DEMOKRACIA
NA SLOVENSKU**

„My nechceme, páni moji, krivdiť nikomu. Moja strana je stranou autonómie, pravdy, práva, zákonov, práce; preto Maďarov nechceme utlačovať. Povedzme si pravdu! V našej republike je Maďarov 500.000. To hovorí kolega Szentiványi, že „több van“. Ale nech ich je koľkokoľvek chce, tých 500.000 Maďarov má tu deväť zákonitých zástupcov. Nás Slovákov bolo na Slovensku dva milióny. Koľko sme mali od roku 1867 do roku 1896 svojich zástupcov? Mali sme do roku 1896 len jediného Jurigu. Ďalej počúvajte pánovia: Jedno slovo povedal Juriga zo srdca a celá snemovňa sa naň vrhla. To pánovia si musíme povedať: Bolo voľno v Pešti hovoriť francúzsky, anglicky a nemecky, ale keď jediné slovo slovenské padlo, akoby bol hrom uderil do snemovne, nebolo možné prehovoriť jediného slovenského slova. My vás ale na Slovensku utlačovať nechceme. My vám necháme školy, my vám necháme vašich notárov, richtárov, slúžnych, predstavených. Nechceme nikomu krivdiť. My sme vám nechali a necháme tam, kde Maďari budú kompaktne obývať, toľko škôl, koľko vám patrí. V Ružomberku na našom území bolo gymnázium čiste maďarské. Páni moji! Neodvolávajú sa na Krista, on miloval svoj národ, on plakal nad Jeruzalemom, on pri svojej smrti volal: „Eloi eloi lamma sabachtani.“ Ani jednu krivdu vám nerobíme. Ovšem, že keby pán dr. Lelley sa mal učiť slovensky, to by bola krivda. A krivdu vám nechceme urobiť.“

ANDREJ HLINKA, 27. JANUÁR 1927, NÁRODNÉ ZHROMAŽDENIE V PRAHE

POLITICKÝ KATOLICIZMUS NA SLOVENSKU

Politický katolicizmus sa v súradniciach Slovenska ešte ako súčasti Uhorského kráľovstva začal formovať vznikom Katolíckej ľudovej strany (KN) v novembri 1894. Za jej založením stál gróf Ferdinand Zichy. Jedným z najdôležitejších podnetov na založenie katolíckej strany v Uhorsku bola encyklika pápeža Leva XIII. *Rerum novarum*. Ďalším dôvodom vzniku Katolíckej ľudovej strany bola proticirkevná politika uhorského panovníckeho dvora. Hlavným cieľom strany bola ochrana kresťanských hodnôt v spoločnosti pred silnejúcimi liberálnymi a socialistickými prúdmi. Hoci bola založená maďarskou šľachtou, rýchlo si našla priaznivcov aj v slovenskom prostredí, a to hlavne u národne uvedomelých slovenských predstaviteľov nižšieho kléru.

Začiatkom 20. storočia si aj KN osvojila politiku maďarizácie, čoho dôsledkom bola strata podpory u slovenskej katolíckej inteligencie. Niektorí bývalí členovia KN slovenského pôvodu postupne iniciovali vznik Slovenskej ľudovej strany. Program SLS obsahoval okrem iného presadenie všeobecného volebného práva, ako aj revíziu zákonov upravujúcich postavenie cirkvi a vytvorenie cirkevnej autonómie na území Slovenska a od roku 1919 aj požiadavku na autonómiu Slovenska v Československu. Prvým predsedom a dominantnou osobnosťou slovenského politického katolicizmu sa stal katolícky kňaz Andrej Hlinka.

„V marci 1939 sa väčšina slovenskej politickej elity rozhodla vyhlásiť Slovenský štát a vyhnúť sa tým rozdeleniu Slovenska medzi Nemecko, Poľsko a Maďarsko. Väčšina obyvateľov Slovenska toto rozhodnutie akceptovala a tento fakt nemožno historicky poprieť. Nemalá skupina slovenských občanov však prijala koniec prvej Československej republiky s ľútosťou. Z tváre vojnovnej Slovenskej republiky tiež nemožno zmazať, že v štáte existovala iba jedna politická strana a Slovensko vyhlásilo vojnu krajinám protihitlerovskej koalície. Nemožno zabudnúť najmä na tragický osud Židov, ktorí boli zbavení občianskych práv a deportovaní do koncentračných táborov. S týmto dedičstvom – ktoré ostáva škvrnou na slovenských dejinách – sa dodnes vyrovnávame.

[...] Holokaust vryl do tváre našej krajiny jazvu, ktorá bude trvale pripomínať veľkú tragédiu. Komunizmus zanechal na našej tvári ďalšiu jazvu, ktorá sa bude hojiť ešte dlhé roky. Historická rozpoltenosť poznačila našu tvár črtami, s ktorými sa len postupne vyrovnávame.“

PAVOL HRUŠOVSKÝ, BÝVALÝ PREDSEDA NÁRODNEJ RADY SLOVENSKEJ REPUBLIKY
PREJAV PRI PRÍLEŽITOSTI 10. VÝROČIA VZNIKU SR, 1. JANUÁR 2003

ODVRÁTENÁ TVÁR POLITICKÉHO KATOLICIZMU

V roku 1925 SĽS prevzala do názvu meno svojho predsedu a premenovala sa na Hlinkovu slovenskú ľudovú stranu. Po vyhlásení autonómie Slovenska v roku 1938 sa HSĽS stala dominantnou politickou stranou. Rozličnými, často nedemokratickými spôsobmi, sa postupne stala jedinou slovenskou politickou stranou. Po smrti Andreja Hlinku bol za predsedu strany zvolený katolícky kňaz Jozef Tiso. Slovensko bolo už v tomto období nedemokratickým štátom. Viaceré inštitúcie boli zakázané, naopak vznikali nové po vzore nacistického Nemecka. V októbri 1942 bola pozícia prezidenta posilnená podľa nemeckého vzoru vznikom inštitúcie vodcu.

Na fašistickom Slovensku neboli rešpektované ľudské práva, neexistovala sloboda médií, opozičné politické strany boli zrušené a niektorí odporcovia skončili v koncentračných táboroch. Oficiálne heslo „*jeden Boh, jeden národ, jeden vodca*“ dokazovalo totalitný charakter HSĽS.

Odvrátenou tvárou slovenského politického katolicizmu bola aj diskriminácia židovského a rómskeho obyvateľstva. Dodnes sa vedú diskusie, do akej miery im možno pripísať aj účasť na likvidácii slovenských Židov. Ich spoluzodpovednosť za túto historickú traumu im však určite nemožno uprieť.

„Ak teda za to, čo som robil, to jest za dobro, pravdu a Krista mám byť trestaný, vtedy nechcem ani menší trest, ale radšej väčší trest a bol by som najšťastnejší, keby som mohol za Krista i zomrieť. [...] Tým, že sme slúžili Bohu a človeku, tým sme slúžili aj ľudskej spoločnosti, a podľa dnešnej terminológie aj robotníckej triede. Hoci my ľudí nerozdeľujeme. Ani podľa tried, ani podľa majetku a kabáta, ani podľa rasy alebo pôvodu. Ale každý človek je pre nás druhým Kristom. [...] Kde bolo kresťanstvo a Cirkev, tam bola i kultúra a explozívne napredovala i literatúra, umenie, školy, univerzity, sociálne inštitúcie. Veď nemocnice a starobince boli u pohanov neznámymi pojmami. A barbarské národy Európy sa prijatím kresťanstva stávajú nositeľmi ohromného pokroku a civilizácie. Zatiaľ čo vysokokultúrne pohanské národy neprijatím kresťanstva zaostávajú a upadajú. A ťažko to doháňajú dodnes. [...] Musím vydávať svedectvo o pravde. Preto musím hovoriť a nemôžem mlčať. Vy máte v rukách moc, ale my máme pravdu. Tú moc vám nezávidíme a netúžime po nej, nám stačí tá pravda. Lebo je väčšia a silnejšia ako moc.“

OBHAJOBA SILVESTRA KRČMÉRYHO

ODZNELO 24. JÚNA 1954 NA HLAVNOM POJEDNÁVANÍ VYŠŠIEHO VOJENSKÉHO SÚDU V TRENČÍNE

KATOLÍCKY DISENT V OBDOBÍ NESLOBODY

Po komunistickom puči vo februári 1948 zlikvidovali komunisti posledné zostatky demokracie v obnovenom Československu a zaviedli totalitný režim. Niektorým demokratickým politikom sa podarilo emigrovať z krajiny, niektorí boli zadržaní a po zinscenovaných súdnych procesoch odsúdení.

Uchopením moci komunistickou stranou sa začalo intenzívne prenasledovanie reprezentantov cirkví. Boli zakázané náboženské časopisy, likvidovali sa rehoľné rády, zatvárali sa kláštory a iné cirkevné inštitúcie, zatýkali kňazov a rehoľníčky. Reakciou na totalitný charakter štátu bol vznik tzv. podzemnej cirkvi.

Členovia podzemnej cirkvi organizovali pre veriacich duchovné cvičenia, semináre, omše, prípadne rôzne podujatia pre mládež, rovnako zabezpečovali tlač a distribúciu zakázanej náboženskej literatúry. V osemdesiatych rokoch organizovali masové náboženské púte a spolu s ostatnými disidentskými hnutiami demonštrácie za občianske práva, o. i. aj za náboženskú slobodu. Z malej skupiny sa postupne vytvorilo jedno z najdôležitejších slovenských protikomunistických hnutí.

„Na výzvu viacerých veriacich občanov Vám týmto oznamujem podľa paragrafu 10 vyhl. min. vnútra čís. 348/1951 Úr. v., že dňa 25. 3. 1988 od 18.⁰⁰ do 18.³⁰ sa uskutoční pokojné verejné zhromaždenie občanov v Bratislave na Hviezdoslavovom námestí pred budovou Slovenského národného divadla.

Programom verejného zhromaždenia bude tichá manifestácia občanov za menovanie katolíckych biskupov pre uprázdnené diecézy na Slovensku podľa rozhodnutia Svätého otca, za úplnú náboženskú slobodu v Československu a za úplné dodržiavanie občianskych práv v Československu.

Predpokladá sa, že účastníci zhromaždenia vyjadrí svoj súhlas s programom zhromaždenia držaním horiacich sviečok.

Uskutočnenie zhromaždenia sa opiera o čl. 28 Ústavy a o paragraf 6 Zák. čís. 68/1951 Zb. o dobrovoľných organizáciách a zhromaždeniach. Prosím, aby ste toto ohlásenie zobrali na vedomie.“

RNDR. FRANTIŠEK MIKLOŠKO, BRATISLAVA, 10. 3. 1988

SVIEČKOVÁ MANIFESTÁCIA

Jednou z najvýznamnejších akcií predstaviteľov katolíckeho disidentského hnutia bola Sviečková manifestácia, ktorá sa konala v Bratislave 25. marca 1988. Niekoľko mesiacov predtým začal výkonný podpredseda Svetového kongresu Slovákov Marián Šťastný pripravovať protestné podujatia pred zastupiteľstvami ČSSR vo svete. Na Slovensko poslal túto informáciu prostredníctvom jedného z katolíckych disidentov Jána Čarnogurského.

Konanie manifestácie úradom ohlásil ďalší aktívny disident František Mikloško. Komunistické úrady organizovanie tohto podujatia síce zakázali a jeho organizátorov Jána Čarnogurského, Františka Mikloška a Vladimíra Jukla v deň konania preventívne zatkli. Manifestácia sa aj napriek tomu uskutočnila. Komunisti na pokojných manifestujúcich použili brutálne represívne opatrenia. Vytlačali ľudí z námestia autami, bili ich obuškami, použili slzotvorný plyn a vodné delá, a to bez ohľadu na to, či šlo o mužov, ženy alebo starších ľudí.

Svojimi obsahovými požiadavkami a občianskou statočnosťou zúčastnených veriacich bola Sviečková manifestácia v Bratislave začiatkom ukončenia neľudského komunistického režimu, ktorý v Československu definitívne padol 17. novembra 1989.

„ZAKLADAJTE KREŠŤANSKODEMOKRATICKÉ KLUBY! V politickom vývoji Československa zaznamenávame zlom. V celej republike sa ozývajú heslá za slobodné voľby. Federálne zhromaždenie zrušilo články Ústavy o vedúcej úlohe komunistickej strany. Študenti a umelci zahájili spontánne ľudové hnutie, ktoré už spája milióny. Ľud chce slobodu prejavu, tlače, zhromažďovania, združovania a náboženskú slobodu. Štyri desaťročia útlaku a komunistickej vlády zanechali svoje dôsledky. Niet spolkov a iných organizácií ani politických strán, ktoré by poskytovali záruky občianskych slobôd. Zoštatnené hospodárstvo je nevýkonné. Krajina je znečistená. Napriek ideologickému nátlaku komunistickej strany sa spoločnosť na Slovensku vo svojej väčšine stále opiera o morálne hodnoty kresťanstva. Doteraz sme nemali možnosť kolektívne vyjadriť svoje predstavy o usporiadaní štátu a spoločnosti. Zdá sa, že nadišla pravá chvíľa. V záujme spontánneho odkazu dneška aj potom, keď toto hnutie opadne. Voľby budú slobodné len vtedy, keď bude medzi kým voliť. Nazdávame sa, že kresťania majú osobitnú povinnosť prispieť k zabezpečeniu výsledkov dnešného hnutia. Urobíme tak, keď sa navzájom spojíme. Zakladajme kresťanskodemokratické kluby v mestách a na dedinách, aj na pracoviskách. [...] Kluby by sa mali oboznámiť so situáciou vo svojom okolí, hodnotiť ju z hľadiska týchto ideových zásad a snažiť sa o nápravu nedostatkov.“

VÝZVA NA ZAKLADANIE KREŠŤANSKODEMOKRATICKÝCH KLUBOV, NOVEMBER 1989

FORMOVANIE KREŠŤANSKEJ DEMOKRACIE PO ZÍSKANÍ SLOBODY

Už počas *Nežnej revolúcie* sa okolo bývalého katolíckeho disidenta Jána Čarnogurského sústreďovali veriaci s cieľom založiť vlastnú politickú stranu, ak by došlo k pádu komunistického režimu. Nový politický subjekt mal reprezentovať ľudí aktívne sa hlásiacich k niektorej kresťanskej cirkvi. Dva týždne po 17. novembri 1989 uverejnili Ján Čarnogurský, Anton Selecký, Hana Ponická, Miroslav Tahy, Konštantín Viktorín, Ivan Čarnogurský a Ivan Hoffman manifest vyzývajúci veriacich k zakladaniu kresťanskodemokratických klubov v obciach, ako aj na pracoviskách vo väčších závodoch. K základným myšlienkam kresťanských demokratov patrila aj požiadavka na rešpektovanie náboženskej slobody a zrušenie štátneho dozoru nad cirkvami.

Ešte pred prvými slobodnými voľbami vzniklo 23. februára 1990 Kresťanskodemokratické hnutie (KDH) pod vedením Jána Čarnogurského. Zakladaním kresťanskodemokratických klubov vzniklo KDH ako hnutie zdola, pričom tento charakter si zachovalo dodnes. Pri koncipovaní základného dokumentu strany, straníckych stanov, vychádzali zakladatelia KDH z dokumentov nemeckej Kresťanskodemokratickej únie (CDU).

„Pri čítaní alebo počúvaní súčasnej správy o zahraničnej politike Slovenskej republiky sa človek diví, o ktorej krajine je tá správa. A to preto, že obraz o medzinárodnopolitickom postavení krajiny, o ktorej správa hovorí, teda Slovenska, je taký rozdielny od obrazu a od zahraničnopolitického postavenia Slovenska, ako ho poznáme z médií, z rozhovorov či s domácimi, alebo zahraničnými činiteľmi, a to pri návšteve tu alebo pri našich návštevách v zahraničí. [...] Pri našich stretnutiach, aj viacstranných, so zahraničnými politikmi a diplomatmi sa opakovane kladie požiadavka alebo sa zahraniční partneri pýtajú a kladú požiadavku, aby sa vyšetril únos Michala Kováča mladšieho, aby sa vyšetril výbuch bomby v aute Róberta Remiáša. Ale vyšetrovanie únosu mladého Kováča bolo prerušené a taktiež, samozrejme, vyšetrovanie výbuchu bomby v Remiášovom aute. A navyše policajní dôstojníci, ktorí viedli vyšetrovanie únosu, ako aj policajný dôstojník, ktorý viedol vyšetrovanie výbuchu bomby, boli prakticky vytlačení z Policajného zboru. Toto je príspevok vnútornej politiky Slovenska k zlepšovaniu medzinárodného postavenia Slovenska? [...] Predložená správa sa vôbec nezmieňuje o základnom fakte, ktorý charakterizuje medzinárodné postavenie Slovenska za uplynulý rok, a tým faktom je prehlbujúca sa medzinárodná izolácia Slovenska. Správa neobsahuje nič, čo vláda chce podniknúť na prekonanie tejto medzinárodnoprávnej izolácie Slovenska.“

JÁN ČARNOGURSKÝ V NR SR POČAS ROZPRÁVY O SPRÁVE O PLNENÍ ÚLOH ZAHRANIČNEJ POLITIKY,
BRATISLAVA, 18. MARCA 1996

KRESŤANSKÍ DEMOKRATI PORAZILI MEČIARIZMUS

Cesta Slovenska k demokracii nebola od novembra 1989 priamočiara. Po nástupe tretej vlády Vladimíra Mečiara v roku 1994 to dokonca vyzeralo, že demokraciu porazí autoritársky štýl vládnutia a nacionalizmus. V tomto období to boli práve kresťanskí demokrati, ktorí neochvejne stáli na strane slobody, demokracie a právneho štátu.

KDH od začiatku presadzovalo hodnoty západných liberálnych demokracií a integráciu štátu do európskych a transatlantických štruktúr. Mečiarov autoritársky vládny štýl jednoznačne odmietalo. Potom, ako sa do konfliktu s HZDS dostal aj prvý slovenský prezident, Michal Kováč, stálo jednoznačne na jeho strane. Odmietalo uzurpovanie štátnej moci Mečiarovou vládou, divokú privatizáciu a zneužívanie súdnictva, polície a tajných služieb.

V období mečiarizmu bolo KDH dôležitým pilierom demokraticky uvažujúcich občanov. Jeho prehľadná opozičná politika v spolupráci s ostatnými opozičnými stranami napokon viedla k povaleniu mečiarizmu a k opätovnému naštartovaniu transformačného procesu, ktorý vyvrcholil prijatím Slovenska do rodiny tradičných európskych demokracií.

„Chcem vám dnes pogratulovať, milí spoluobčania, k členstvu Slovenska v Európskej únii. Bolo to v prvom rade vaše úsilie, úsilie občanov Slovenska, ktoré priviedlo našu vlasť do Európy: spoločnej, slobodnej, nerozdelenej. Ďakujem Vám za to, že ste dali našej vlasti šancu vykročiť na cestu vedúcu do EÚ. Ďakujem vám za podporu jasného smerovania Slovenska do rodiny európskych národov. Iba vy sami najlepšie viete, koľko to stálo odriekania, koľko to stálo úsilia. Som si ale istý, že spolu s väčšinou z vás môžem dnes povedať: bola to správna cesta. O našej ceste nerozhodli iní, ale my sami. Ani prácu za nás neurobil nik, iba my. My sami. A teraz je Slovensko rovnako slobodné, rovnako suverénne a plne rešpektované ako každý z našich partnerov, členských štátov Európskej únie. Po prvýkrát v našich pohnutých národných dejinách. Dnešným dňom sme sa my, občania Slovenskej republiky, stali občanmi Európskej únie. Sme bohatší o novú identitu, európanstvo. Ostávame sami sebou, ale stávame sa zrelšími, bohatšími o ďalšie rozmery, skúsenosti, možnosti. Chcem teda povedať, že členstvom v Únii sa nevzdávame našej podstaty. Samozrejme, časť suverenity nášho štátu v dohodnutých oblastiach vymieňame za suverenitu väčšieho celku. Ale v tomto zmysle to nie je strata, ale obohatenie. Slovensko obohatí Európu a Európa posilní Slovensko.“

MIKULÁŠ DZURINDA PRI PRÍLEŽITOSTI VSTUPU SLOVENSKEJ REPUBLIKY DO EURÓPSKEJ ÚNIE
BRATISLAVA, 1. MÁJA 2004

KRESŤANSKÍ DEMOKRATI VRÁTILI SLOVENSKO DO VYSPELEJ EURÓPY

Mikuláš Dzurinda bol po Jánovi Čarnogurskom druhý kresťanský demokrat na čele slovenských ponovembrových vlád (1998 – 2002 a 2002 – 2006). Po ukončení tretej vlády Vladimíra Mečiara v roku 1998 musel riešiť niekoľko bytostných úloh. Prvou bolo nasmerovať krajinu späť na cestu demokracie. Slovensko bolo v deväťdesiatych rokoch 20. storočia označované za čiernu dieru na mape Európy a ako problémový štát. V ekonomickom i politickom vývoji zaostávalo za svojimi stredoeurópskymi susedmi. Vďaka dvom vládam Mikuláša Dzurindu Slovensko opäť naštartovalo smerovanie do rodiny vyspelých západných demokracií. Vstup Slovenska do Severoatlantickej aliancie 1. apríla 2004 a o mesiac neskôr aj do Európskej únie bolo vyvrcholením domácej i zahraničnej politiky SDKÚ, KDH a ich koalíčných partnerov v oboch kabinetoch kresťanskodemokratického premiéra.

Po divokej privatizácii Mečiarovej vlády bolo okrem demokracie zdecimované aj slovenské hospodárstvo. Vďaka ekonomickým reformám najmä druhej Dzurindovej vlády zaznamenalo Slovensko nevídaný hospodársky rast, pre ktorý bolo v zahraničných médiách označované prívlastkom Tatranský tiger. Výsledky pravicových reforiem umožnili Slovensku o niekoľko rokov po vstupe do Európskej únie prejsť aj na spoločnú európsku menu.

„KDH je autentické hnutie. Vzniklo zdola, na presvedčení ľudí, v zápase o slobodu a demokraciu. S bohatými skúsenosťami a silným medzinárodným postavením ponúkame svoje sily, program a vzťahy pre posilnenie spoločnosti a demokratických inštitúcií Slovenskej republiky. Naša predstava je dlhodobá, konkrétna a realistická. A má mnohých nositeľov. Náš program sa opiera o osvedčené kresťanské a konzervatívne hodnoty, o tradície, ale prichádza aj s inováciami, novými myšlienkami. Pozývame k spolupráci všetkých, ktorým záleží na spoločnom dobre. Populizmus a nekompetentnosť nestačia, ba škodia. Slovensko potrebuje cestu zodpovednosti a solidarity, dôslednej spravodlivosti a úprimného vlastenectva. Chceme prinášať do politiky slušnosť, kompetentnosť a zmysel pre politiku ako službu verejnosti na všetkých jej úrovniach. To je cesta nielen k uchovaniu kultúry a identity, ale aj k usporiadanému, udržateľnému rozvoju v čase globalizácie a nových výziev, a zároveň aj hrozieb. Naše hodnoty vychádzajú z kresťanskej inšpirácie, ktorá do centra politiky kladie ľudskú osobu s jej sociálnym, duchovným a materiálnym rozmerom - človeka, ktorý je súčasťou rodinného, národného i svetového spoločenstva.“

JÁN FIGEĽ, CESTA PRE SLOVENSKO – ZÁKLADNÝ PROGRAM KDH
NITRA, 21. FEBRUÁR 2015

KRESŤANSKÍ DEMOKRATI DNES

Napriek tomu, že väčšina slovenskej spoločnosti sa stále hlási ku kresťanstvu, po voľbách v roku 2016 nezasadla do lavíc parlamentu žiadna strana s prívlastkom kresťanskodemokratická. SDKÚ-DS sa prepadla, KDH na vstup do parlamentu chýbalo len niekoľko stoviek hlasov. Pred kresťanskou demokraciou tak dnes stojí mimoriadne dôležitá výzva. Získať späť dôveru voličov.

Zatiaľ čo SDKÚ-DS zmizla z politickej mapy úplne, KDH má stále šancu na návrat do vysokej politiky. A to aj vďaka tomu, že od svojho vzniku pevne stála na hodnotách kresťanskej demokracie. Neboli to však len princípy solidarity, sociálnej spravodlivosti alebo slobody. KDH od počiatku svojej existencie dbalo na budovanie strany ako organizácie. Nezabúdalo na regióny, mestá ani obce. A práve vďaka tomu je KDH schopné fungovať aj v pozícii mimoparlamentnej strany a vyhrať v niektorých regiónoch alebo obciach a mestách.

Súčasní slovenskí kresťanskí demokrati okrem iného podporujú prehĺbovanie princípov demokracie a právneho štátu, členstvo v Európskej únii, rodinu a rodinnú politiku, manželstvo medzi mužom a ženou, zladžovanie pracovného a rodinného života, ochranu ľudského života pred narodením a podporné mechanizmy demografického rastu.

POUŽITÁ SEKUNDÁRNA LITERATÚRA

GRABOW, K. a kol. 2010. Christliche Demokratie: Grundsätze und Politikgestaltung. Berlín: KAS.

RAUSCHER, A. 2004. Das christlich-soziale und christlich-demokratische Ideenspektrum. In BUCHSTAB, G.; UERTZ, R. (eds.): *Christliche Demokratie im zusammenwachsenden Europa. Entwicklungen, Programmatik, Perspektiven*. Freiburg im Breisgau: Herder, s. 27 – 30.

SKLENKA, I. 2004 Christliche Demokratie in der Slowakei. In BUCHSTAB, G.; UERTZ, R. (eds.): *Christliche Demokratie im zusammenwachsenden Europa. Entwicklungen, Programmatik, Perspektiven*. Freiburg im Breisgau: Herder, s. 317 – 335.

ŠTEFANČÍK, R. 2008. *Christlich-demokratische Parteien in der Slowakei*. Trnava: UCM, 2008.

UERTZ, R. Zur Theorie und Programmatik der Christlichen Demokratie. In BUCHSTAB, G.; UERTZ, R. (eds.): *Christliche Demokratie im zusammenwachsenden Europa. Entwicklungen, Programmatik, Perspektiven*. Freiburg im Breisgau: Herder, s. 32 – 61.

OBSAH

Úvodné slovo 5

Príhovor Alojza Hlinu, predsedu KDH 6/7

Čo je kresťanská demokracia? 8/9

Hodnoty kresťanskej demokracie

Sloboda 12/13

Solidarita a sociálne trhové hospodárstvo 14/15

Spravodlivosť a právny štát 16/17

Subsidiarita 18/19

Rodina a rodinná politika 20/21

Formovanie kresťanskej demokracie vo svete

Počiatky kresťanskej demokracie 24/25

Rozmach myšlienok politického katolicizmu 26/27

Vznik kresťanskodemokratických strán v západnej Európe 28/29

Európska rodina kresťanskodemokratických strán 30/31

Úspechy kresťanských demokratov

Kresťanskí demokrati zjednotili Európu 34/35

Upevnenie demokracie 36/37

Hospodársky zázrak vďaka sociálnemu trhovému hospodárstvu 38/39

Zjednotené Nemecko 40/41

Riešenie globálnych kríz 42/43

Kresťanská demokracia na Slovensku

Politický katolicizmus na Slovensku 46/47

Odvrátená tvár politického katolicizmu 48/49

Katolícky disent v období neslobody 50/51

Sviečková manifestácia 52/53

Formovanie kresťanskej demokracie po získaní slobody 54/55

Kresťanskí demokrati porazili mečiarizmus 56/57

Kresťanskí demokrati vrátili Slovensko do vyspelej Európy 58/59

Kresťanskí demokrati dnes 60/61

Použitá sekundárna literatúra 62

ISBN 978-80-570-0072-3

